A 1851/hållbart

Behandles i Udvalget for et Holdbart Norden

Udvalget for et Holdbart Nordens betænkning over

Medlemsforslag om nordiskt slutdatum för användning av fossila bränslen (A 1851/hållbart)

Forslag

Udvalget for et Holdbart Norden foreslår, at

> Nordisk Råd ikke foretager sig yderligere i anledning af Medlemsforslag A 1851/hållbart

Baggrund

Klimatkrisen är en utmaning som kräver ledarskap och handlingskraft. Trots Parisavtalets målsättning att begränsa den globala uppvärmningen till under 1,5°C i förhållande till förindustriell tid har de globala koldioxidutsläppen stampat på stället.[1] Snarare har världens länder planerat att expandera utvinningen av fossila bränslen till mer än dubbelt än vad 1,5-gradersmålet förutsätter.[2] För varje dag som världens kolbudget minskar, minskar också möjligheten att begränsa den globala uppvärmningen.

Även om de nordiska utsläppen globalt sett är små, är Norden som region en stor utsläppskälla per capita.3 De nordiska länderna och självstyrande regionerna har tagit ansvar för sina territoriella utsläpp genom att lägga upp klimatmål. Sverige har ett mål om netto-noll utsläpp 2045. Norge har bestämt att utsläppen jämfört med 2030 ska vara 40 % lägre 2030 och 80 % lägre 2050. Danmark ska minska utsläppen med 70 % till 2030 jämfört med 1990 för att bli klimatneutralt 2050. Färöarna vill reducera utsläppen med 45 % till 2030 jämfört med 2010. I Grönlands mål för 2030 ska offentliga verksamheter till 90 % försörjas med förnybara energikällor. Finland vill vara klimatneutralt 2035 och utarbetar nya mål i en reviderad klimatlag. Åland arbetar mot att minska utsläppen med 60 % 2030 jämfört med 1990 och utarbetar en klimatlag med nya målsättningar. Island har målet att uppnå klimatneutralitet 2040. Ur svaret till ett skriftligt spörsmål (E20/2019) i Nordiska rådet framgår att alla nordiska länder aktivt arbetar för att sektorsvis förverkliga sina nationella åtaganden. Länderna har vidtagit åtgärder och implementerat innovationer som vittnar om de möjligheter som är tillgängliga för andra stora utsläppsländer.

[1] https://www.c2es.org/content/international-emissions/

[2] https://www.unenvironment.org/resources/report/production-gap-report-2019

[3] https://norden.diva-portal.org/smash/get/diva2:1148260/FULLTEXT01.pdf

Den nya nordiska visionen som antogs 2019 markerar ett skifte från nationell lapptäckesplanering till ett enat och starkt nordiskt klimatarbete. I nordiska ministerrådets strategiska prioriteringar för att nå visionen nämns att Norden tillsammans ska arbeta för koldioxidneutralitet. Eftersom den allra största orsaken till de direkta koldioxidutsläppen är förbränningen av fossila bränslen är den naturliga implikationen att lägga upp utfasningsmål som ett led i det arbetet. Det är därmed dags att gemensamt göra upp en tidsplan för att sedan tillsammans konkretisera vilka åtgärder som krävs för att hålla tidsplanen. En strategisk ansats där de nordiska regeringarna arbetar tillsammans och drar nytta av varandras styrkor är nödvändigt för att lyckas med en så stor samhällsomställning som klimatomställningen.

Slutdatum för användningen av fossila bränslen ger tydlighet, planerbarhet och långsiktighet vilket möjliggör tydligare investeringshorisonter och stärker den nordiska konkurrenskraften. Det kommer att medföra nya, innovativa lösningar och ett smart nyttjande av ländernas olika potential. Island har stora geotermiska energiresurser, Danmark är ledande inom vindkraft, Norge har stor finansiell kapacitet för innovationer och Sverige samt Finland har stora skogsbestånd vilka verkar som viktiga kolsänkor. Norden kan och bör visa att det går att kombinera starka välfärdssamhällen och stabila statsfinanser med ett aktivt klimatarbete.

Med en strategisk koordination kan Norden internationellt uppträda som en trovärdig föregångare i klimatarbetet. Den nordiska uppgiften handlar trots allt inte bara om att visa på konkreta resultat, utan också om att vara goda ambassadörer för de politiska lösningar som andra regioner i världen kan skala upp.

Att lägga slutdatum skulle också ge framtidshopp för den unga generationen. Åtgärden besvarar åtminstone Ungdomens nordiska råds klimatresolution 2019, de nordiska ungdomsrådens gemensamma åsiktsdokument till statsministrarna 2019, de nordiska ungdomarnas krav till den nordiska förhandlingsgruppen i COP25 samt kraven från bland annat de internationella ungdomsrörelserna Fridays For Future, Extinction Rebellion och ReGeneration 2030. Att sätta slutdatum betyder att vi makthavare inför våra medborgare med gott samvete kan säga att vi inte bara har lyssnat, utan också gjort vad vi i Nordiska rådet har kunnat.

Udvalgets synspunkter

Den socialdemokratiske gruppe støtter intentionen i forslaget og er bevidste om vigtigheden af at nedbringe CO2 udslippet, men understregede at der eksisterer nationale forskelligheder, eksempelvis i Grønland, der kan gøre det svært at imødekomme udfasning af fossile brændsler, og kan derfor ikke støtte forslaget. Mittengruppen støtter forslaget, men fremhævede samtidig at det kan være svært at finde den 'rigtige' fælles dato eftersom de nordiske lande har forskellige mål for CO2 reduktioner og at EU's målsætninger endnu ikke er vedtaget. Nordisk Frihed syntes det er positivt at mindske anvendelsen af fossile brændsler, men mener der er for mange usikkerheder til at de kan støtte forslaget. Eksempelvis er det ikke tydeligt hvad der skal erstatte fossile brændsler. Nordisk Grøn Venstre støtter forslaget og understregede

vigtigheden af tydelige og klare mål i forhold til at fremme investeringer og industriens omstilling. På trods af at flere nordiske lande har mål om at være CO2 neutrale kunne den konservative gruppe ikke støtte forslaget da de fandt at et sådant mål kan spænde ben for udviklingen af CO2 neutrale samfund og såede tvivl om landene er beredte på at træffe de beslutninger som kommer i kølvandet på en slutdato. Da gruppen ikke kunne nå til enighed om forslaget blev der gennemført en afstemning. 7 medlemmer var imod forslaget, 5 medlemmer stemte for forslaget og 1 medlem stemte ikke. Konklusionen blev at udvalget foreslår, at Nordisk Råd ikke foretager sig yderligere i anledning af Medlemsforslag A 1851/hållbart.

Norden, den 26. januar 20201

Anders Kronborg (S)
Anna-Kaisa Ikonen (saml)
Cecilie Tenfjord-Toftby (M)
Doris J. Jensen (S)
Emilia Töyrä (S)
Ingalill Olsen (A)
Janine Alm Ericson (MP)
Ketil Kjenseth (V)
Kolbeinn Óttarsson Proppé (VG)
Magnus Ek (C)
Ole André Myhrvold (Sp)
Simon Holmström (HI)
Sofia Geisler (IA),
Staffan Eklöf (SD)
Vilhelm Junnila (saf)
Vilhjálmur Árnason (Sj.)